Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Starševska odgovornost pomeni vse pravice in obveznosti staršev do otroka in njegovega premoženja. Ta koncept starševske odgovornosti se med državami članicami razlikuje, vendar običajno zajema pravico do varstva in vzgoje otroka ter pravico do stikov z njim. Če ste mednarodni par z enim ali več otroki, katerega življenjska skupnost je ravnokar prenehala, se boste morali dogovoriti o ureditvi varstva in vzgoje otrok.

Kje začeti?

Kaj je pravica do stikov z otrokom? Kaj je pravica do varstva in vzgoje otroka?

Dokler starša živita skupaj, imata običajno pravico do varstva in vzgoje otroka oba skupaj. Če pa se zakonska zveza staršev razveže ali če se starša razideta, se morata odločiti, kako bosta pravico do varstva in vzgoje otroka izvajala v prihodnosti.

Starša se lahko odločita, da bo otrok živel bodisi izmenično pri obeh starših bodisi pri enem od njiju. V zadnjem primeru ima drugi starš ponavadi pravico do stikov z otrokom ob določenih terminih.

Pravica do varstva in vzgoje otroka zajema tudi druge pravice in dolžnosti, povezane z vzgojo in varstvom otroka, vključno s pravico skrbeti za otroka in njegovo premoženje. Starševsko odgovornost za otroka imajo ponavadi starši, v nekaterih primerih pa se lahko podeli tudi instituciji, ki se ji otrok zaupa.

Kdo odloča o pravici do varstva in vzgoje otroka ter o pravici do stikov z njim?

Starša lahko ta vprašanja rešita sporazumno, v primeru spora pa jima lahko pomaga mediator ali odvetnik. Če želite najti mediatorja, obiščite spletno povezavo na koncu te strani.

Če se starša ne moreta sporazumeti o varstvu in vzgoji otroka ter o pravici do stikov z njim, bosta morda morala začeti postopek pred sodiščem. Sodišče lahko odloči, da imata pravico do varstva in vzgoje otroka oba starša (skupna pravica do varstva in vzgoje otroka) ali da ima to pravico samo eden od staršev (izključna pravica do varstva in vzgoje otroka). Če ima pravico do varstva in vzgoje otroka le eden od staršev, lahko sodišče odloči o pravici drugega starša do stikov z otrokom.

V primeru mednarodnega para pravila EU določajo, katero sodišče je pristojno za obravnavanje zadeve. Če želite najti pristojno sodišče, obiščite spletno povezavo na koncu te strani.

Glavni namen skupnih pravil EU je preprečiti, da bi vsak od staršev začel postopek pred sodiščem v svoji državi in da bi bili v isti zadevi izdani dve odločbi. Praviloma je za odločanje v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, pravico do varstva in vzgoje otroka ter pravico do stikov z otrokom pristojno sodišče v državi, v kateri otrok običajno prebiva.

Ali se bo odločba sodišča izvršila v drugi državi EU?

Mehanizem za priznavanje in izvrševanje odločb zagotavlja, da se odločba sodišča uporabi v drugih državah EU, potem ko pristojno sodišče EU izda potrdilo. To osebam ali institucijam s starševsko odgovornostjo omogoča, da lažje uveljavljajo svoje pravice.

Za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki so se začeli 1. avgusta 2022 ali pozneje, niso potrebni nobeni posebni postopki, da bi zadevna odločba postala izvršljiva v drugih državah članicah, kar je v podporo odnosu med otrokom in obema staršema. Razglasitev izvršljivosti bo morda še vedno potrebna za odločbe, izdane v postopkih v zvezi s starševsko odgovornostjo, ki so se začeli pred 1. avgustom 2022.

Katera pravila EU se uporabljajo?

Pravila reševanja sporov v čezmejnih zadevah med otroki in njihovimi starši so del Uredbe Sveta (EU) 2019/1111 – Bruselj IIb z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok. Uredba nadomešča Uredbo (EU) 2201/2003 – uredba Bruselj IIa, ki pa se še naprej uporablja za postopke, začete pred 1. avgustom 2022, ko se začne uporabljati Uredba (EU) 2019/1111. Ta pravila se uporabljajo enako za vse otroke, ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonski zvezi ali izven nje. Uredba Bruselj IIb je temelj pravosodnega sodelovanja EU v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo. Uporablja se v vseh državah EU, razen na Danskem.

Praktični vodnik za uporabo Uredbe Bruselj IIb je na voljo na tej strani: Publikacije Evropske pravosodne mreže.

Za podrobnejše informacije o posamezni državi izberite ustrezno zastavico.

Sorodne povezave

Iskanje mediatorjev

Iskanje pristojnih sodišč

Preberite zloženko

The Vulnerable

Priročnik o evropskem pravu v zvezi z otrokovimi pravicami

Pripomoček za strokovne delavce: Čezmejno priznavanje in izvrševanje sporazumov, doseženih v družinskih zadevah, v katere so vključeni otroci

Zadnja posodobitev: 14/06/2023

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.